

Pyydetty lausunto: HE 63/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta annetun lain muuttamisesta

TaV@eduskunta.fi

03.11.2019

Esitän lausuntonani seuraavaa. Alla olevat muutosehdotusta koskevat lainaukset, joihin otan kantaa, ovat sivulta https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_63+2019.aspx.

“Esityksen tarkoituksena on muuttaa Sitran hallintorakennetta koskevaa sääntelyä siten, että se vahvistaa rahaston parlamentaarista ja laaja-alaista ohjausta. Esityksen mukaan Sitralla olisi oma, Suomen Pankin pankkivaltuutetuista erillinen hallintoneuvosto, jonka jäsenmäärää lisättäisiin.”

“Nyt ehdotettava pankkivaltuutettujen valinnasta erillinen Sitran hallintoneuvoston jäsenen valinta voisi korostaa esimerkiksi tulevaisuusorientoitunutta, elinkeino- ja talouselämään, yhteiskunnallisiin ilmiöihin, oppimiseen ja rahaston toimintasuunnitteluun liittyvää osaamista. Eduskunta päättäisi kussakin valintatilanteessa, millaisia seikkoja se haluaa painottaa valinnassa.”

Parlamentaarinen ja laaja-alainen ohjaus on hyvä tavoite, jota hallintoneuvoston jäsenten eriyttäminen Suomen Pankin pankkivaltuutetuista lisännee. Asiantuntemustarpeiden huomioonoton vaatimus on myös kannatettava lisäys. Kuitenkin hallintoneuvoston jäsenten nimittäminen eduskunnan valtasuhteiden mukaan saattaa politisoida Sitran toimintaa ja tehdä siitä lyhytjänteisempää, sen hetkisiin yhteiskunnallisiin ja poliittisiin kysymyksiin kantaa ottavampaa tai niitä jopa välttelevää mahdollisesti syntyvien ristiriitojen vuoksi. Näin tulevaisuuden painopisteisiin kohdistuva toiminta saattaa jäädä alakynteen. On myös mielestäni epäselvää, miten asiantuntemus arvioidaan näissä nimityksissä poliittisista voimasuhteista riippumatta. Samalla herää kysymys siitä, mitä asiantuntemusta tulevaisuudessa tarvitaan ja kuka sen tietää? Kannattaisin hallintoneuvostoa, joka on ainakin puoliksi akateemiseen asiantuntemukseen perustuva ja sisältäisi johtavia eri alojen tutkijoita sekä teknologian että yhteiskuntatieteiden alueelta.

“Myös valtioneuvostoa edustavat hallituksen jäsenet olisi jatkossa mahdollista valita niistä ministeriöistä, joiden toimialoille Sitran toiminnan painopistealueet kulloinkin kuuluvat.”

Tämä Sitran hallitusta koskeva ehdotus saattaa viedä Sitran toimintaa suuntaan, jossa Sitralta vaaditaan ministeriöiden operatiivista tai strategista toimintaa tukevia aloitteita. Tämä ei välttämättä ole huono asia, jos näin yhteiskunnallista toimintaa saadaan tehostettua tai tehtyä vaikuttavammaksi, mutta se vie Sitraa mahdollisesti pois itsenäisestä tulevaisuudentalosuuntautumisesta. Joustavuus nimityksissä on kannatettavaa.

“Yliasiamies ei enää jatkossa olisi Sitran hallituksen jäsen, vaan hallituksen johdon ja valvonnan alainen.”

Tämä on hyvien hallintotapojen mukainen käytäntö.

“Sitran hallintoneuvostoon ja hallitukseen kohdistuvien muutosten voidaan katsoa parantavan Sitran toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta, avoimuutta sekä turvaavan rahaston pitkäjänteistä ja tulevaisuusorientoitunutta riippumatonta toimintaa.”

Näkemykseni ja arvioni mukaan muutokset eivät edistä Sitran riippumatonta toimintaa. Tosin ehdotetut muutokset saattavat tehdä Sitran toiminnasta vaikuttavampaa lyhyellä ja keskipitkällä tähtäimellä, jos ja kun Sitra liitetään parlamentaarisen ohjaukseen ja ministeriöiden painopisteisiin tiiviimmin hallintoneuvoston ja hallituksen nimitystensä kautta.

Kunnioittavasti,

Liisa Välikangas
Johtamisen laitos
Aalto-yliopisto ja Hanken Svenska Handelshögskolan
+358 50 496 7134
liisa.valikangas@aalto.fi